

— Я так зрозумів, що з молодим, який працював, ви не знайшли спільних точок, а з Данченком...

ЛІДЕР: Молодий не знайшов. Він сам по собі, очевидно, не міг цю штуку підняти, він, так би мовити, розминав акторів, текст розминав, а Данченко потім включився, і все пішло... Ми з ним завжди в результаті приходили рано чи пізно до потрібної єдності. Так було у «Візиті старої дами», «Дяді Вані», «Виборі», коли з'єднувалось і йшло без труднощів. Але шляхи — вони завжди складні. Він мене довго слухав, не заперечуючи, потім я його слухаю так само. Взагалі, довгим був підхід. В театрі були всякі розмови з цього приводу. Актори завжди уважно слідкують за нашими стосунками. І є всілякі оцінки, так що багато що іде від них.

На сцені — вистава «Візит старої дами». Сценограф Лідер. Масова сцена вистави.

ЛІДЕР: Данченко мене запросив на останні десять років,

і я так себе почував більш-менш впевнено.

— Вас можна назвати одноступцю?

ЛІДЕР: Ні. Я ніколи не вважаю, що сценограф одноступцю головного режисера. Різні індивідуальності. Різна органіка, різний вік, різні походження художні. Тому весь час іде підхід один до одного: він до мене, я до нього. Відтак, на чомусь ми сходились, на чомусь — ні. Це нормально! Нічого страшного в цьому немає. Я завжди приймаю заперечення як привід для взаємних хороших розмов, а не суперечок. Виявляється, за органікою не підходить режисер, і я повинен зрозуміти, чому не підходить? Чи Ступці не підходить. Я зі Ступкою здружився саме на тому, що він не те щоб відкидав, а не сприймав, часто бувало так. Йому було незатишно в моїх декораціях. Усім акторам, не лише Ступці, незручно працювати в порожньому просторі, а я прихильник порожнього простору на сцені. Так було з самого початку моєї художньої сце-

нографічної діяльності в 46-му — я завжди більше цінував порожній простір, аніж заваляний декорацією. Зараз я працюю над п'єсою Лесі Українки «Лісова пісня» — роблю для себе, як завжди це робив, аж до самої режисури.

— А хто задіюватиме ваше...

ЛІДЕР: Ніхто не задіюватиме. Я сам роблю. Для себе. Мені цікаво розкрити цю п'єсу. Ніяких декорацій, ніяких проб у мене ще немає, є тільки життя в п'єсі. Я поселився у п'єсу і живу в ній, і всі ситуації проживаю, співпереживаю, розумієте? Проводжу через свою фізіологію органіку кожної людини, кожну ситуацію, кожну історію...

— Тобто, якщо порівняти з письменницькою працею, то ви пишете в стіл?

ЛІДЕР: Так. Я і раніше писав у стіл. Багато.

Музика. На кадрах, що закарбували Лідера за роботою, виникає надпис-цитата:

«Кожного разу заново винаходити велосипед — основний закон мистецтва.»

Данило Лідер.

ЗНАХОДИТИ ВИХІД. СПРОБИ У ЛЬВОВІ

«Кінотеатри необхідно реструктуризувати» — так вважає директор Галицького кіноцентру у Львові Федір Макулович. Ситуація підказує, що в містах мали б бути кінотеатри, а в селах — кіномережі. Від державних установ не доводиться чекати конкретних і рішучих заходів. Багато говориться про брак коштів у державному бюджеті, а ще років десять тому, в нас кіно було другим після горілки джерелом прибутку в державі. Не можна забувати, що кіно — це ще й політична справа, сильний засіб впливу.

Федір Макулович разом із директором одного з найбільших у Львові кінотеатрів «Клекіт» Орестом Гриневком, відомим на Львівщині подвижником кіносправи Романом Бучком шукають шляхів оздоровлення кінопрокату. Нині найбільш доступними у придбанні й експлуатації є відеоустановки. Тому, на їхню думку, слід реорганізувати сільську кіномережу пересувними проекторами для відео. Це принесе велику

користь — з'являться глядачі, бо ціна на квитки буде доступною, і районні мережі зможуть вийти з фінансової скрути, розширяться репертуар. Нині демонструється фільм «Титанік», який привабив публіку. А хіба не можна було озвучити його українською і пустити бодай 20 україномовних копій в Україні? Ф.Макулович планує створити при Галицькому кіноцентрі фірму, яка б закуповувала фільми та озвучувала їх українською. А задля прибутків, могла б частину тиражу дублювати російською, розсилаючи його, скажімо, в Казахстан чи Татарстан. Звичайно, для цього потрібен стартовий капітал у сто тисяч гривень. І ще: у Франції кінотеатри, які демонструють французькі фільми, не оподатковуються, зарубіжні — навпаки, а виручені кошти йдуть на розвиток національного кіно. А чому це не запровадити в нас? Або: чому не відкрити при університетах кінофакультет, як це є у розвинутих країнах. Бо того, щоб фільми продукувалися українською, замало — мусить бути національна тема, ментальність. Ще одна з причин, яка впливає на ка-

совість українських фільмів, — це відірваність їх від життя. Нині не вщугає захоплення «Титаніком», а хіба епізоди нашої історії менш цікаві, якщо відповідно їх подати?

Ф.Макулович виношує ідею міжнародного кінофестивалю у Львові, розглядаючи його як акумулятор грошей та престижу міста. Галицький кіноцентр міг би процвітати, якби була квота на зарубіжні фільми, фільми спільного виробництва. Вони могли б запровадити сервісне обслуговування іноземних кіногруп, укладали б каталог місцевих акторів, пейзажів, масовки. Іноземці могли б розплачуватись не обов'язково грішми, а й технікою. Одне слово, вихід із скрутного становища є, але бракує мужності взяти на себе відповідальність за проведення реформи чи експерименту. Час стає найбільшим ворогом, бо руйнується техніка, розчаровуються люди, та й в українському суспільстві формується пасивне ставлення до українського кіно та українського телебачення, адже немає жодного повноцінного українського телеканалу.

Галина Доманська.